

Zprávy

ČESTNÁ OBOROVÁ MEDAILE PRO PAVLA ŘÍČANA

Předseda AV ČR Jiří Drahoš udělil dne 7. 12. 2011 Pavlu Řičanovi, pracovníku Psychologického ústavu, čestnou medaili Karla Engliše za jeho celoživotní dílo v oboru psychologie. Medaile Karla Engliše je vysoce prestižní ocenění, jež bylo od svého zřízení v roce 1997 uděleno pouze pěti českým vědcům. Před P. Řičanem byl touto medailí dekorován nositel Nobelovy ceny za ekonomii Joseph Stiglitz.

Hezkému komornímu obřadu v pracovně předsedy Akademie věd byla přítomna rodina, nejbližší příbuzní, spolupracovníci a další hosté. Laudatio přednesl ředitel ústavu, Marek Blatný. P. Řičan ve svém poděkování ocenil udělení medaile i jako uznání pro ten směr psychologického myšlení a výzkumu, který reprezentuje, tj. pro hlubinnou humanistickou psychologii.

Odborné veřejnosti není třeba P. Řičana představovat: do povědomí studentů se pozitivně zapsal již v 60. letech svými přednáškami a výborně napsanými učebními texty z oboru faktorové analýzy a psychometrie, jež se staly na desítky let normou pro české a slovenské badatele i pro aplikovaný výzkum v psychodiagnostice a pro tvorbu psychodiagnostických metod, jíž se P. Řičan řadu let věnoval. Vzpomeňme např. kvalitní české verze některých psychodiagnostických nástrojů (za všechny 16 PF) i původní české testy a dotazníky (TIP či ADOR se Z. Matějčkem). V textech věnovaných psychometrii a faktorové analýze P. Řičan zúročil svůj pobyt u Raymonda B. Cattella, v jehož laboratoři rok pracoval.

Spojení vysoké odbornosti a nesporného literárního talentu činí z P. Řičana autora, jehož knihy si (nejen) odborná obec stále žádá. Pod

Cattelovým vlivem vznikla dnes již klasická Psychologie osobnosti z roku 1972, která se i ve svém šestém vydání z r. 2010 těší neutuchajícímu zájmu čtenářů.

Orientace na klinickou psychologii po vynuceném odchodu z ČSAV vyústila do vypracování Dětské klinické psychologie (se spoluautorkou Danou Krejčířovou), která již vyšla rovněž ve čtyřech doplněných vydáních.

Knihla Cesta životem (1990) je vyústěním snahy P. Řičana chápat lidskou osobnost, resp. její životní příběh, jako smysluplný celek. Základní inspiraci mu zde poskytl Erik Erikson svou teorií o 8 věcích lidského života. Kniha si získala velký okruh čtenářů i mimo odbornou veřejnost. Jako jedna z mála odborných publikací získala i literární cenu.

K dalším rozpracovávaným tématům P. Řičana patřila agrese a šikana zejména mezi školními dětmi. Své poznatky shrnul v knihách Agresivita a šikana mezi dětmi (1995) a Jak na šikana (se spoluautorkou P. Janošovou, 2010).

Mezinárodní uznání P. Řičanovi přinesly také práce věnované spiritualitě chápané jako integrální a integrující složka osobnosti. Kromě teoretických statí je tématu věnována Psychologie náboženství a spirituality (2007). Spolu s P. Janošovou vytvořil dvě původní metody pro výzkum a diagnostiku spirituality a podnítil další psychology k rozvíjení tohoto směru.

Jak vyplývá z výše uvedeného, nejvýznamnější oborové ocenění AV ČR je ve správných rukou. Dostalo se ho vědci, jehož pestrému životnímu příběhu dominuje zájem o obor, odborný rozhled, značná šíře zájmů a schopnost inspirovat ostatní a podněcovat je k dalšímu rozvíjení oboru.

redakce